

Notat

Baggrund og rammer for badning i havnen

Historik

Der har været badning i havnen siden 2002. I de første år var det i de omkostningstunge havnebade. Siden 2015 har der været mere fokus på etablering af de noget billigere badezoner. I dag er der 3 havnebade og 10 badezoner, samt 3 strande, hvilket svarer til 975 m kajkant med havnebade/badezoner og 2.193 meter strande. Bademulighederne har dog ikke kunnet følge med succesen. Der foregår derfor også ulovlig badning i havnen, udenfor de godkendte badesteder.

De væsentligste udfordringer for at udvide bademulighederne kan kort opsummeres til at være det generelle badeforbud i havnen, modstand fra private kajejere, afstandskrav til spildevandsudledning, samt generel øget aktivitet i havnen – især mere trafik i havnen.

BR besluttede på deres møde den 1. dec. 2022 "at Kultur- og Fritidsforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen skulle undersøge, hvad der skal til for, at det kan gøres lovligt at bade i (næsten) hele havnen, samt hvordan havnen kan indrettes, så det er trygt for både badende og sejlene at færdes i vandet".

Tidligere analyser

Der har tidligere været fokus på problemstillingen. Kultur- og Fritidsforvaltningen udarbejdede i 2018 "Analyse af bademuligheder i Københavns Havn 2018" med flere workshops og inddragelse af By & Havn, Teknik- og Miljøforvaltningen, samt en række foreninger og kommercielle havneaktører. Dette arbejde resulterede i en analyse af muligheder og udfordringer samt et GIS-kort over forholdene. Analyse pegede på en række nye muligheder for badesteder.

Nye analyser

I december 2022 er der foretaget en analyse af nye fakta om havnen. Den bekræfter, at der ikke er sket væsentlige ændringer siden 2018, bortset fra at der nu er langt større interesse for vinterbadning, og mere trafik i havnen (både kajakker, SUP, lystbåde, og erhvervstrafik med kanalrundfart og havnebusser).

Kultur- og Fritidsudvalget besluttede den 21. juni 2022, at KFF sammen med TMF "udpeger mulige placering for vinterbade faciliteter i og omkring Københavns Havn...". Efterfølgende blev der via Budget 2023 afsat midler til en screening der blev gennemført foråret 2023.

Kultur- og Fritidsforvaltningen har i foråret 2023 sammen med By & Havn og Teknik- og Miljøforvaltningen gennemført en screening af nye muligheder for opgradering og nye anlæg.

22. februar 2024

Edoc sagsnummer
2023-0427081

F2 sagsnummer
2023 - 18596

Sagsbehandler
Lars Anker Angantyr

Center for Kultur- og
Fritidsaktiviteter

Nyropsgade 1
1602 København V

E-mail
kw8n@kk.dk

EAN-nummer
5798009780515

Rammer for badning i havnen

Mere badning i havnen må tage udgangspunkt i de gældende vilkår, regler og erfaringer fra de sidste 20 år med badning i havnen.

Den ulovlige badning i havnen skyldes ikke kun utilstrækkelige badekapacitet i forhold til interessen, men også uklarhed om reglerne, som er udfordrende at håndhæve i praksis for By & Havn og politiet.

Vigtige forudsætninger

- Badeforbuddet i havnen er fastsat af By & Havn via Havnereglementet. Det er således ikke et forbud som kommunen selv kan beslutte at fjerne eller lave om på uden en forhandling med By & Havn, samt andre aktører
- Reglerne i "Bekendtgørelse om badevand og badeområder", udstikker retningslinjerne for, hvordan myndigheden skal agere, der hvor der bades og forvaltes af Teknik- og Miljøforvaltningen.
- Mange andre parter har særlige rettigheder i havnen. Fx er der indgået lange aftaler med havnebussen, Canal tours, Netto både, GoBoat, De Forenede Sejlskibe, Spar Shipping og andre.

Badesikkerhed

De nuværende restriktioner med badeforbud i havnen er fastsat i By & Havns Havnereglement, og tager både udgangspunkt i hensynet til badesikkerhed og den samlede skibstrafik i havnen.

Når badning i havnen er muligt, skyldes det at vandkvaliteten siden 1980'erne er blevet bedre, og at der løbende er reduceret væsentlig i spildevandsudledningen. Der er dog stadig 30 overløbssteder i havnen med mange overløb hvert år, som der skal tages hensyn til.

Nogle overløb fra kloak sker op til 10 gange om året ved kraftigt regnskyl. Andre steder sker det måske et udløb hvert 5. år. Der er således stor forskel på både mængden af kloakvand ved overløb og frekvensen for hvor ofte det sker ved de forskellige overløbssteder. Efterhånden som den planlagte skybrudssikring gennemføres, er intentionen, at der med tiden bliver en lavere frekvens af overløb.

I 2021 blev der brugt 1 mio. kr. til at opdatere varslingsystemet. Det resulterede i at der nu er en væsentlig hurtigere varsling, som gør det muligt at etablere flere badesteder ved at man nedsatte afstandskravet til nærmeste kloakudledning fra 200 til 180 m. Afstandskravet er en sikkerhed for de badende i forhold til at kunne nå at varsle inden bakterierne i vandet når hen til badestedet.

Man kan eventuelt reducere afstandskravet, men det vil give en højere risiko for at bade i forurenede vand og kommunen må ikke bevidst udsætte badende for forurening uafhængigt af hvor tit det sker.

Når afstanden fra de 30 overløb til et badested skal være 180 meter, svarer det til at der er 10,8 km kajkant (30 steder x 180 meter x 2), hvor man ikke kan etablere badezoner. Hvis kravet til dette kan ændres, kan det give væsentlig flere muligheder for både flere og større badezoner.

Der er dog også andre hensyn, som kan komme i vejen i disse områder, som fx byggerier, andre udløb, forurenede sediment, eller trafik hensyn.

Krav til kontrol med vandkvalitet

Badevand reguleres efter Bekendtgørelse om badevand og badeområder. Ifølge bekendtgørelsen har kommunerne ansvaret for at sikre borgernes sundhed ved badning. Kommunen skal føre tilsyn med badevandet, både generel kvalitet og for at sikre at badende ikke udsættes for kortvarig forurening, typisk fra kloakoverløb. Hvis badevandet er ramt af kortvarige forureninger, skal kommunen træffe passende foranstaltninger, herunder overvågning og hurtig varsling for at forhindre, at badende udsættes for forurening. Hvis nødvendigt skal kommunen straks meddele forbud mod badning eller fraråde badning på det pågældende sted. Bekendtgørelsen stiller krav om information til borgerne både digitalt og ved fysisk skiltning på badestedet.

Forurening er defineret som indhold af E. coli bakterier, intestinale enterokokker eller kemiske stoffer, som udgør en sundhedsrisiko for de badende. Der er fastlagt kvalitetskrav for E. coli bakterier og enterokokker i kystvande. Kommunerne skal rådføre sig med Styrelsen for Patientsikkerhed om sundhedsrisici for vurderinger af sundhed.

Bekendtgørelsen kræver således, at kommunen varslers badende i tilstrækkelig god tid, så de har mulighed for at forlade vandet, eller undlade badning, for at forhindre at de udsættes for forurening. Med de nuværende måle- og varslingsteknologier, er det ikke muligt at gennemføre tidlig varsling ved badning helt tæt på et overløb. Den nu anvendte afstand på 180 meter er beregnet ud fra, at der er tid til at de badende kan forlade vandet, hvis der er forurening på vej.

Det medfører, at hvis det nuværende forbud mod badning i hele havnen ophæves i Havnereglementet, er det vanskeligt at se at kommunen kan leve op til sit ansvar, medmindre der skiltes ved hvert af de 30 overløb, at der ikke må bades i en vis afstand til begge sider.

Forurenede sediment

Havbunden er stærkt forurenede med fx cadmium og kviksølv overalt i havnen. Det er derfor fortsat afgørende, at man kun bader, hvor man ikke kan nå bunden. Det er derfor ikke sikkert at bade, hvor man kan hvirvle bunden op. Det vil derfor kræve ny skiltning om forureningen disse steder, hvis det generelle badeforbud ændres.

Trafik i havnen

Den største nye udfordring siden 2018 er imidlertid at der er kommet mere trafik i havnen. Der er kommet flere sejlere i havnen. Det gælder både lystbåde, kajaker, SUP, havnebusser (forlænget rute) og kanal tours (som nu sejler hele året rundt).

Vi er som borgere vant til indretning af byrummet med trafikregulering og klare fælles adfærdsregler, der gør det sikkert at færdes i byen, trods tung trafik på vejene. Der er ikke den samme sikkerhed på vand. Det er de færreste der kender og følger søfartsreglerne. Mange er fx ikke opmærksomme på at de badende er meget svære at se for de sejlene fartøjer og derved nemt kan blive sejlet ned. Derfor er en sikkerhedsafstand mellem både og de badende påkrævet. Det er baggrunden for de i dag tydeligt afmærkede badezoner.

Det er på grund af ovenstående, at By & Havn via Havnereglementet har fastsat et generelt badeforbud i havnen – bortset fra de fælles aftalte og udpegede badesteder. Det er dermed ikke kommunalt fastlagt og ikke noget kommunen selv kan ændre.

Skiltning om forbud

Uden et generelt badeforbud vil det være nødvendigt med fysisk skiltning i byrummet, og det vil i endnu højere grad end i dag være vigtigt at folk overholder lokale påbud, for at undgå ulykker. Med flere skilte bliver det dog sværere at orientere sig, og man kan frygte at de mange skilte og faren, ikke vil blive taget alvorligt. Der skal både skiltes ved fx kloakudløb, havneudløb, byggepladser, havnebusser og andre kritiske steder. Det vil erfaringsmæssigt være en stor udfordring at få opsat disse skilte på fx private og statslige områder.

Man kan imidlertid fortsat arbejde med at det generelle kendskab til sikker badning bliver højere som det f.eks. kendes fra landets strande med ordninger som blå flag mm. Nye varslingsystemer og adfærds-kampanjer kan imidlertid næppe på kort sigt reducere risikoen ved badning i havnen, uagtet om det her gælder om at forebygge badeulykker eller opmærksomhed på at tjekke vandkvaliteten.

En ændring af det generelle badeforbud vil derfor medføre en større risiko for badeulykker i havnen.

Modstand fra lokale ejere

Kommunen har ud fra ovenstående forhold fokuseret på at etablere badezoner, hvilket dog ofte udfordres af at kajkanten ikke er kommunalt ejet.

Når kajkanter er privat eller statsligt ejede, skal man have lov til at etablere adgang til vandet via fx trapper eller ponton, som skal fastgøres til deres kajkant.

Kommunen har uden held forsøgt at etablere badezoner ved fx

- Sandkaj (udvidelse langs med kajen)
- Halvandet (privat badezone nedlagt, genetablering)
- Kyssetrappen (privat og statslig kajkant, lokal modstand)
- Nordatlantens Brygge (privat kajkant)
- Krøyers Plads (privat kajkant og lokal modstand)
- Tangholm (Enghave Brygge, privat kajkant)
- A-huset (Islands Brygge syd)
- Nokken (lokal modstand)

Alle steder er afvist på grund af manglende accept fra de lokale kajejere.

Kommunalfuldmagten

Ifølge kommunalfuldmagten er det ikke muligt at kompensere de private kajejere i forhold til fx fjernelse af affald, opsætning af cykelstativer og toiletter. Det vil kræve en lovændring, hvis dette skal være muligt.

I forhold til ejerskab kan man i højere grad gå efter de steder, hvor man på forhånd kan lave et samarbejde med de private ejere, By & Havn eller staten, eller satse mere på de kommunalt ejede områder.

Opsummering

Der er i 2023: 3 havnebade og 10 badezoner, samt 3 strande, hvilket svarer til 975 m kajkant med havnebade/badezoner og 2.193 meter strande. Se tabel nedenfor.

"Fri badning i havnen" vil give mere frihed, men vil også øge risikoen for uheld betydeligt og give dårligere badevandsvarsling, samt væsentlige ulemper for de andre brugere af havnen fx havnebusser og kanalrundfarten.

Mindre afstandskrav til kloakoverløb vil give flere muligheder for nye badesteder, men vil også svække kvaliteten af (verdens nok bedste) badevandsvarsling.

Fokus på opgradering og udbygning af havnebade og badezoner bevarer den nuværende høje sikkerhed, men satser mere på udvidelser, opgradering og nye steder for badezoner ud fra analyserne i 2018/2022, samt den nye screening i 2023.

Havnebade	Badezoner		Strande
Islands Brygge 95 meter	Sandkaj 80 meter	Vandtrappen 100 meter	Svanemølle Strand, 125 m
Fisketorvet 85 meter	Sdr. Refshale Bassin 63 meter	Halfdansgade 65 meter	Amager Strand 2.000 meter
Sluseholmen 63 meter	La Banchina 26 meter	Havnevigen 225 meter	Valby Strand 68 meter
	Havnegade 15 meter	Teglnholm Brygge 65 meter	
	Kalvebod Bølge 68 meter	Byskoven (Nat. Amager) 25 meter	
Samlet	Gns. = 75 meter	975 m badezoner	2.193 m strand